

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pe- lastustoimen asiakasmaksuissa nouda- tettavat yleiset perusteet

Voimassa 1.1.2025 alkaen

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Asiaksmaksulainsäädäntö ja yleiset perusteet.....	2
3. Terveystenhuollon maksukatto.....	3
4. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen	4
5. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu	4
6. Sotainvalidit ja rintamaveteraanit	5
7. Päihteitä käyttäville raskaana oleville suunnatut palvelut	5
8. Seksuaalisen väkivallan uhrien palvelut.....	6
9. Sijoitettujen lasten terveydenhuollon asiakasmaksut.....	6
10. Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset	7
11. Etä- ja digipalvelut.....	7
12. Pelastustoimen asiakasmaksut.....	7
13. Voimassaolo	8

Versio 1

Aluevaltuusto: 19.11.2024 § 46

(tekninen korjaus 27.11.2025, poistettu kohdasta 3. maksukattoon liittyvät summat. Summat esitetään vuosittain hyväksyttävissä asiakasmaksuhinnastoissa.)

1. Johdanto

Valtio ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksupolitiikkaa lainsäädännöllä. Ta-
voitteena on, että maksut ovat kohtuullisia eivätkä ole esteenä palveluihin hakeutumi-
selle.

Kymenlaakson hyvinvointialueen hallintosäännön (8 § ja 73 §) mukaisesti aluevaltuusto
päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä
hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Periaatteita on valmisteltu hyvinvointialueen valmistelussa eri toimialojen asiantuntijoiden
toimesta ja niitä on käsitelty hyvinvointialueen johtoryhmässä.

2. Asiakasmaksulainsäädäntö ja yleiset perusteet

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksujen perusteena ovat laki
sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki)
ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992, jäljempänä asiakas-
maksuasetus) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Asiakasmaksujen enimmäis-
määrät määritellään edellä mainitussa laissa ja asetuksessa. Hyvinvointialue ei saa periä
palveluista niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua.

Kymenlaakson hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelut ovat joko maksuttomia, asia-
kasmaksu on kaikille tasasuuruinen, tai asiakasmaksu määräytyy tulojen ja perhesuhtei-
den mukaan (ns. tulosidonnainen asiakasmaksu).

Asiakasmaksut ovat joko kertaluonteisia palvelu- tai hoitomaksuja tai pidempiaikaisia
asiakasmaksuja säännöllisistä palveluista. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perit-
tävät maksut, vähimmäiskäyttövarat ja tulosidonnaisten maksujen tuloajat on sidottu so-
siaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain ja asiakasmaksuasetuksen nojalla indeksiin.

Asiakasmaksulaki määrittelee asiakkaalle maksuttomat sosiaalipalvelut (4 §) ja terveyspal-
velut (5 §). Laissa säädettyjen maksuttomien palvelujen lisäksi asiakasmaksulainsäädäntö
määrittelee enimmäismaksut tietyille sosiaali- ja terveyspalveluille. Tukipalvelumaksuista
päättää aluevaltuusto, jolle esitetään tarkemmat maksujen perusteet ja euromäärät.

Kymenlaakson hyvinvointialueella esitetään pääsääntöisesti perittäväksi kulloinkin voi-
massa olevat Valtioneuvoston asetuksella vahvistamat enimmäismääräiset maksut. Näi-
den maksujen määrittäminen asetuksella vahvistettua enimmäismäärää alemmalle tasolle
lisää suunnittelukehysten tasapainottamistarvetta (alijäämän kattaminen).

Hyvinvointialue voi päättää myös muiden kuin laissa maksuttomaksi säädettyjen palvelu-
jen maksuttomuudesta. Poikkeuksena edellä mainittuun enimmäismääräisten maksujen

perimiseen esitetään tässä vaiheessa, että lapsiperheiden tilapäinen ja säännöllinen koti-palvelu on maksutonta.

3. Terveydenhuollon maksukatto

Hyvinvointialueen terveydenhuollon asiakasmaksuissa on maksukatto (asiakasmaksulaki 6a §). Maksukatton täytyttyä asiakas saa maksukatton piiriin kuuluvat palvelut pääsääntöisesti maksutta tai alennettuna maksuna.

Alle 18-vuotiailla maksukattoa kerryttävien palvelujen maksut lasketaan yhteen hänen huoltajansa maksujen kanssa. Maksukatton täytyttyä palvelut ovat maksuttomia kaikille henkilöille, joiden maksut ovat yhdessä kerryttäneet maksukattoa. Tällöin ei laskuteta mahdollista seitsemän vuorokauden omavastuuta/kalenterivuosi alaikäisen osalta.

Maksukattokertymän seurantavastuu on asiakkaalla itsellään.

Maksukatossa huomioitavat maksut:

- Terveyskeskuksen avosairaanhoidon palvelusta
- Poliklinikan antamasta tutkimuksesta ja hoidosta; myös suun ja leukojen erikois-sairaanhoidon hoitotoimenpiteistä
- Päiväkirurgisesta toimenpiteestä
- Suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta hammasteknisiä kuluja lukuun ottamatta (hammasteknikon työ)
- Terveydenhuollon ammattihenkilön antamasta fysioterapiasta, neuropsykologisesta kuntoutuksesta, ravitsemusterapiasta, jalkojenhoidosta, puheterapiasta, toimintaterapiasta ja muusta niihin rinnastettavasta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta
- Sarjassa annettavasta hoidosta
- Päivä- ja yö hoidosta
- Tilapäisestä kotisairaanhoidosta
- Tilapäisestä kotisairaalahoidosta
- Lyhytaikaisesta terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettusta laitoshoidosta ja lyhytaikaisesta sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettusta laitospalvelusta
- Terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettusta lääkinnällisen kuntoutuksen laitospalvelusta, jota annetaan kehitysvammaisten erityis-huollosta annetun lain tai vammaispalvelulain mukaisia palveluja saavalle henkilölle
- Selviämis- ja vierotushoito (alkoholi)
- Huumevierotus
- Päihdehuollon kuntouttava laitushoito

Maksukattoon ei lasketa mukaan maksuja:

- Tukihenkilön päivämaksu
- Lääkärintodistuksista
- Sairaankuljetuksesta
- Yksityislääkärin läheteellä tehdyistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista
- Sosiaalihuollon palveluista (lukuun ottamatta lyhytaikaista laitospalvelua)
- Tulosidonnaisista palveluista
- Palvelusetelin omavastuista
- Kuljetuspalvelujen omavastuista
- Täysin yksityisistä palveluista, joiden järjestämisestä hyvinvointialue ei vastaa.
- Maksukattoon ei myöskään lasketa maksuja, jotka on korvattu asiakkaalle esimerkiksi työtapaturmavakuutuksen perusteella.
- Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu (laki 3 §)

4. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Asiakasmaksulain (11 §) mukaan palvelun järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue voi päättää, että muitakin terveydenhuollon maksuja kuin tulosidonnaisia maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa, jos maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä, lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista tai siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Maksujen alentaminen tai perimättä jättäminen koskee sosiaalipalvelujen osalta sekä tulosidonnaisia että tasasuuruksia maksuja. Terveyspalvelujen osalta asiakasmaksulain suora velvoittavuus koskee tulosidonnaisia terveydenhuollon maksuja (pitkäaikainen laitoshoido, jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoido). Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden.

Terveydenhuollon tasamaksuja ei alenneta asiakasmaksulain 11§:n perusteella.

5. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta peritään 18 vuotta täyttäneiltä asiakailta maksu, jos asiakas on ilman hyväksyttävää syytä jättänyt saapumatta varatulle ajalle tai asianomaiseen palveluyksikköön, eikä asiakas tai hänen edustajansa ole 24 tuntia ennen peruuttanut vastaanottoaikaa tai palvelua. Toimiala antaa tarkemmat ohjeet hyväksyttävistä syistä.

Maksu voidaan asiakasmaksulain (3 §) mukaan periä kaikista ennalta peruuttamattomista terveydenhuollon palveluista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisesta hoito- tai

asumispalvelusta. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja hyvinvointialue on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä ko. maksu ja antanut ennalta ohjeet ajan tai paikan peruuttamiseksi. Kymenlaakson hyvinvointialueella käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu peritään myös palvelusta, joka olisi muutoin maksuton.

Maksua ei peritä tietyille ikäryhmälle tarkoitettuun seulontaan tai joukkotarkastukseen taikka hampaiden ja suun tarkastukseen kutsutun asiakkaan poisjäännistä. Maksua ei peritä mielenterveys- ja päihdepalvelujen niistä vastaanotoista, joissa asiakkaalle ei voida antaa tarkkaa vastaanottoaikaa eikä lähettää vastaanottoajan muistutusviestiä.

Maksu peritään käynnistä tutkittavana tai hoidettavana sairaalassa sekä lääkärin, hoitajan, fysioterapeutin, toimintaterapeutin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotoilla. Maksu peritään myös käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä etävastaanotosta.

6. Sotainvalidit ja rintamaveteraanit

Hyvinvointialueella Sotiemme Veteraaneilta (sotaveteraanit sekä sota- ja sotilasinvalidit) ei peritä asiakasmaksuja perusterveydenhuollon eikä erikoissairaanhoidon palveluista.

Rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen, rintamatunnuksen tai veteraanitunnuksen omaavilta tai henkilöiltä, joilla on todistus miinanraivaustehtäviin osallistumisesta, ei peritä asiakasmaksua hampaiden tarkastuksesta, ehkäisevästä hoidosta tai protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä (Asiakasmaksuasetus 9 § 6 mom.). Käyntimaksu peritään, jos käyntiin sisältyy muita kuin maksuttomia toimenpiteitä.

Lain rintamaveteraanien kuntoutuksesta 12 a §:n mukaiset palvelut ja sotilasvammalain 6 §:n mukaiset palvelut ovat maksuttomia sosiaalihuollon osalta.

7. Päihteitä käyttäville raskaana oleville suunnatut palvelut

Päihteitä käyttäville, raskaana oleville annettavat neuvola- ja äitiyspoliklinikkapalvelut ovat maksuttomia. Maksua ei myöskään peritä näissä palveluissa tehdyistä lääkärintodistuksista.

Mikäli päihteitä käyttävä, raskaana oleva henkilö tarvitsee raskausaikana muita terveyspalveluita, peritään näistä palveluista normaalit asiakasmaksut.

8. Seksuaalisen väkivallan uhrien palvelut

Seksuaalisen väkivallan uhreilta ei peritä asiakasmaksuja silloin, kun tutkimus tai hoitotoimenpiteet liittyvät seksuaalisen väkivallan aiheuttamien somaattisten tai psyykkisten ongelmien hoitoon.

9. Sijoitettujen lasten terveydenhuollon asiakasmaksut

Lastensuojelulaki 16 b § (8.7.2022/ 610) Sijoitushyvinvointialueen järjestämismääräykset

”Hyvinvointialueen, jossa lapsi tai nuori on avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitettuna taikka jälkihuollossa (sijoitushyvinvointialue), on järjestettävä yhteistyössä 16 §:n 1 momentin tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan hyvinvointialueen (sijoittajahyvinvointialue) sekä lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunnan ja jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinkunnan kanssa lapselle tai nuorelle hänen huollon tai hoidon tarpeensa edellyttämät palvelut ja tukitoimet. Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoitushyvinvointialue sekä lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunta ja jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinkunta on oikeutettu perimään sijoittajahyvinvointialueelta.

Sijoitushyvinvointialueen velvollisuudesta järjestää edellä 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren tarvitsemat terveydenhuollon palvelut sekä terveydenhuollon palveluista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 69 §:ssä. Lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunnan tai jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinkunnan velvollisuudesta järjestää avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen esi- ja perusopetus säädetään perusopetuslaissa ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 38 §:ssä”. Sijoitettujen lasten osalta lausuntopalkkio on aina maksullinen sijoittajahyvinvointialueelle.

Viitattu terveydenhuoltolain 69 § puolestaan kuuluu seuraavasti:

”69 § (8.7.2022/581) Lastensuojelulain mukaiset veloitteet

Jos lapsi tai nuori on sijoitettu lastensuojelulain (417/2007) perusteella kotikuntansa ulkopuolelle, on lastensuojelulain 16 b §:ssä tarkoitetun järjestettävä lapselle tai nuorelle hänen tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut. Palvelut on järjestettävä yhteistyössä lastensuojelulain 16 tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan sijoittajahyvinvointialueen kanssa.

10. Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset

Yksityislääkäriin tai yksityisen terveydenhuoltoyksikön läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista, jotka eivät ole osa muuta Hyvinvointialueen laskutettavaa hoitokäyntiä, peritään enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaava maksu erillisen hinnaston mukaan.

11. Etä- ja digipalvelut

Sosiaali- ja terveystalvija tarjotaan sekä perinteisenä käyntiasiointina että digipalveluna/ sähköisenä asiointina etäyhteyksin. Maksullinen etäpalvelu korvaa tavanomaista käyntiasiointiin perustuvaa sosiaali- ja terveystalvija ja vastaa sisällöllisesti perinteistä henkilökohtaiseen käyntiin perustuvaa hoito- tai palvelukontaktia.

Mikäli etäpalveluna tuotetulla palvelulla ei ole erikseen määriteltyä maksua, etäpalveluna tuotetusta palvelusta peritään vastaavaa muuta palvelua koskeva asiakasmaksu. Jos palvelu on määritelty maksuttomaksi, etäpalveluna tuotettu palvelu on niin ikään asiakkaalle maksuton. Kymenlaakson hyvinvointialueella etäpalvelut kerryttävät lisäksi terveydenhuollon maksukattoa samalla tavoin kuin perinteiset käyntiin perustuvat palvelut.

Maksulliset etä/digipalvelut vaativat aina vahvan tunnistautumisen ja potilastietojärjestelmään tehtävän kirjauksen. Ilman tunnistautumista annettu palvelu on maksuton.

Sosiaalihuollon palveluissa virtuaalihoivaa tai lääkeannosautomaatteja voidaan hyödyntää asiakkaan palvelusuunnitelmassa sovitulla tavalla. Asiakkailta ei peritä erillistä laitemaksua. Etäkäynnin aika lasketaan palveluajkaan asiakasmaksua määritettäessä.

12. Pelastustoimen asiakasmaksut

Pelastustoimen toimialalla (hyvinvointialueen pelastusviranomaisen) noudatetaan suoritteiden maksullisuuden osalta pelastuslakia (379/2011).

Maksu peritään kaikissa lain 96 §:ssä esitetyissä tapauksissa. Suoritteista, joiden hintaa ei ole erikseen lainsäädännössä määrätty, peritään maksu, joka on enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Pelastustoimen maksuista ei anneta alennuksia eikä maksuvapautuksia, mikäli niistä ei ole päätetty hinnaston hyväksynnän yhteydessä.

Pelastuslaitos perii myös kemikaalilainsäädännön mukaisten valvontatoimenpiteiden valvontamaksut.

13. Voimassaolo

Voimassa toistaiseksi 1.1.2025 alkaen aluevaltuuston hyväksynnän jälkeen.